

Scholten en Kuenen zijn beiden als leden der Waalsche Gemeente aan de Academie gekomen en hebben beiden gewenscht Ned. Herv. predikant te worden. Beiden hebben zij ('43—'81 en '53—'91) acht-en-dertig jaren de Leidsche Academie als Hoogleraar gediend en beiden hebben geschitterd als sterren van de eerste grootte. Maar hoewel beiden mannen waren uit een stuk, zelfstandige geesten, die ieder voor zich hun naam hebben geschreven op hun tijd, hebben zij toch elkander aangevuld. Meermalen hebben wij en Scholten en Kuenen hooren zeggen, dat het een onvruchtbare zaak is te vragen wat zou geweest zijn als iets anders niet zou geweest zijn. En gehoorzaam aan die les zullen we ons niet verdiepen in de vraag waartoe ieder van beiden zou gekomen zijn, als zij elkanders invloed niet hadden ondergaan. Maar dat zij elkanders invloed ondervonden, dat stond zelfs bij ons studenten vast.

Voor ons vulden zij elkander aan. Scholten was de man van het Nieuwe, Kuenen die van het Oude Testament; de een behandelde het godsdienstige, de ander het zedelijke leven; maar Kuenen wist toch alles van het Nieuwe en aan het Oude Testament was Scholten niet vreemd; de zedelijke Kuenen was in-religieus en de vrome Scholten zag in 's menschen zedelijke bestemming met Plato een aanwijzing van de onsterfelijkheid. En beiden, beiden evenzeer, waren artisten. Moge beider wetenschappelijke beteekenis slechts door geleerden te bepalen zijn, toch heeft ieder hunner een boek geschreven, dat eigenlijk ieder, die op fijnere beschaving prijs stelt, moet hebben gelezen: Scholten: De Leer der Nederlandsche Hervormde Kerk, en Kuenen: De Godsdienst van Israël. Elk van deze twee boeken heeft, behalve de doorwrochte studie, waarvan zij de slotsommen geven, blijvende waarde als kunstwerk. Ieder dier boeken is een rein geheel. Ook wie den inhoud niet beaamt, gevoelt, dat hier hooge kunstenaars aan het werk zijn geweest.

Enmaal is er een ure geweest, die in machtige plastiek uitdrukking heeft gegeven aan de verhouding dezer twee groote mannen.

Het was Dinsdag 14 Juni 1881. Het groot auditorium der Leidsche Hoogeschool was geheel gevuld. Daar was de geheele Senaat; daar waren de leerlingen; daar waren de oud-leerlingen, saamgestroomd van heinde en ver. De grijze Scholten kwam langzaam, wankelend binnen en betrad het spreekgestoelte. Hij zou zijn laatste les geven.

De geschiedenis van een halve eeuw ging onzen oogen voorbij. Eenvoudig en helder werd ons geschetst wat in die halve eeuw was gearbeid en gestreden. Ja ook gestreden, maar de strijd was nu voorbij en had plaats gemaakt voor wederzijdsche waardeering. Uit de verte reikte de spreker nu aan v. Oosterzee en Opzoomer de hand der vriendschap.

Reeds als student had hij met Frans Hemsterhuis gezegd, en nu zei hij dat nog: „*un seul soupir de l'âme vers le meilleur, le futur, le parfait, est une démonstration plus que géométrique de la nature de Dieu.*”